

سیستم‌های پشتیبان تصمیم و ارتقای کیفیت مراقبت‌های پزشکی

سعید اسلامی^{۱*}

• دریافت مقاله: ۹۳/۸/۶

• پذیرش مقاله: ۹۳/۹/۸

از آغاز به کارگیری مداخلات انفورماتیک در مراکز بهداشتی و درمانی در کشورهای توسعه یافته، بیش از پنج دهه می‌گذرد. تغییرات سریع در علوم پزشکی یکی از ویژگی‌های بارز این علم در سده اخیر بوده است. علم جوان انفورماتیک و ابزارهای آن نیز به سرعت و هم‌زمان تغییر می‌کنند. در مراحل اولیه، هدف اصلی از به کارگیری ابزار انفورماتیک در پزشکی، محاسبات مالی و امور مدیریتی بود. در طول زمان و هم‌زمان با پررنگ شدن بحث ایمنی و کیفیت در علوم پزشکی و نام گرفتن هزاره جدید به عنوان هزاره ارتقاء کیفیت خدمات پزشکی، کاربرد این ابزارها نیز دستخوش تغییرات اساسی شد. در این مقطع مسائل مالی و اداری و روابط با سازمان‌های بیمه‌گر در حد امکان، ساده‌سازی شدند تا وقت، انرژی و امکانات موجود در مراکز بهداشتی و درمانی به سوی کاربردهای بالینی ابزارهای انفورماتیک سوق داده شود.

پیشگیری، تشخیص و درمان، مقولات حساس، پیچیده و پرهزینه در پزشکی هستند و هرچه پیچیدگی و حساسیت بیشتر باشد، نقش ابزارهای انفورماتیک برای ارتقاء کیفیت خدمات و افزایش سطح ایمنی، بیشتر احساس می‌شود. دریافت داده‌های کافی از بیمار و تبدیل آن به اطلاعات و تصمیم‌گیری براساس این اطلاعات، چالش بزرگی در فرآیند تشخیص و درمان و حتی برنامه‌ریزی برای پیشگیری است. سیستم‌های پشتیبان تصمیم یا تصمیم‌یار یکی از مداخلات مبتنی بر تکنولوژی اطلاعات است که به عنوان راه حل این چالش مطرح شده است [۱]. هر سیستم مبتنی بر تکنولوژی اطلاعات که پزشک یا کادر درمانی را در تصمیم‌گیری یاری دهد، یک سیستم پشتیبان تصمیم

نامیده می‌شود. بخش قابل توجهی از تحقیقات حوزه انفورماتیک پزشکی به صورت مستقیم و غیرمستقیم به این مقوله اختصاص دارد [۲]. مطالعات نشان داده‌اند این سیستم‌ها در ارتقاء کیفیت و ایمنی و کاهش خطاها بسیار مؤثر هستند. البته هنوز تا پذیرش و به کارگیری وسیع این سیستم‌ها راهی دشوار در پیش است. هم‌زمان با توسعه این سیستم‌ها که معمولاً در تماس مستقیم با کادر درمانی و بیمار هستند، باید زیربناهایی مانند نحوه تولید و نمایش دانش و دستورالعمل‌ها، مدل‌های پیشگویی، رابط‌های کاربری، ابزارهای دسترسی از راه دور و ... نیز مورد مطالعه قرار گیرند.

به عنوان اولین گام برای توسعه این رشته در کشور عزیزمان، تربیت نیروی انسانی متخصص انفورماتیک پزشکی و آگاه‌سازی و توانمندسازی مدیران، پزشکان و سایر کادر درمانی در خصوص مباحث و کاربردهای مداخلات مبتنی بر فن‌آوری اطلاعات به تقاضا، راه‌اندازی و به کارگیری این سیستم‌ها کمک شایان توجهی خواهد کرد. چرخش از تمرکز بر سیستم‌های اداری-مالی به سوی سیستم‌های بالینی با هدف خدمت به بیماران و ارتقاء ایمنی، تصمیم مهمی است که سال‌ها پیش در کشورهای توسعه یافته گرفته شده و برنامه‌ریزی براساس آن آغاز شده است. استفاده از تجارب موجود در دنیا و جهت‌گیری و برنامه‌ریزی به سوی ارتقاء کیفیت خدمات بهداشتی درمانی با استفاده از مداخلات مبتنی بر فن‌آوری اطلاعات و به کارگیری و مشورت با نیروهای متخصص رشته انفورماتیک پزشکی در کشور ما نیز به شدت احساس شده و باید هدف‌گذاری شود.

ارجاع: اسلامی سعید، سیستم‌های پشتیبان تصمیم و ارتقای کیفیت مراقبت‌های پزشکی. مجله انفورماتیک سلامت و زیست پزشکی ۱۳۹۳؛ (۱): ۷۴-۷۵.

۱. استادیار، دکترای داروسازی و دکترای تخصصی انفورماتیک پزشکی، گروه انفورماتیک پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران

* نویسنده مسؤول: مشهد، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، دانشکده پزشکی، گروه انفورماتیک پزشکی

References

1. Eslami S, Keizer N F, Abu-Hanna. The impact of computerized physician medication order entry in hospitalized patients: a systematic review. *International journal of medical informatics*. 2008; 77(6): 365-376
2. Eslami S, Keizer N F, De Jonge E, Dongelmans D, Schultz JM, Abu-Hanna . Lessons learned from implementing and evaluating computerized decision support systems. *Proceedings of the 13th Conference on Artificial Intelligence in Medicine (AIME)*; 2011 July 2-6; Bled, Slovenia: Springer Berlin Heidelberg; 2011. P. 101-108